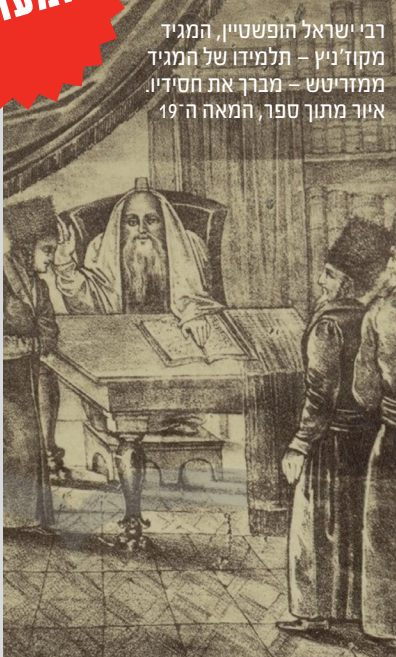

המלצת
המערכת

רבי ישראל הופשטיין, המגיד
מקוד'ניץ – תלמידו של המגיד
ממזריטש – מברך את חסידיו.
איור מתוך ספר, המאה ה'19

לעתים פונה הדרשן לא רק בסגנון אחר אלא גם בתוכן שונה המתאים לאותו קהל, במטרה לפעול בדבריו על קהל שומעיו. המנהיגים החסידיים הנדונים בספר משקפים עמדה מורכבת בנושא ההשגחה הפרטית, שהיא המשך ישיר של בתי המדרש הקבליים. הם ייחסו כוח רב לאדם בכלל ולצדיק בפרט, לכוח הבחירה המסור להם וליכולתם להשפיע בעולם הזה ובעולמות העליונים, כאשר כל אחד פועל בעולם ומבין את תפקידו לעומת תפקיד ההשגחה על פי רמתו. 'הסתר פנים' משמעו סילוק השכינה בשל מעשיו הרעים של האדם, ואילו הגאולה מהרע מזוהה עם חזרת השכינה, הלוא היא חזרת ההשגחה. כך למעשה כרוכות זו בזו ההשגחה העליונה והשפעת האדם על גורל העולמות.

סיפורה מהעולם שהשאירה מאחוריה, דרך החיים בארץ החדשה ובהמשך במדינה הצעירה, ועד המשפחה שהיא מצליחה להקים בישראל.

חוץ מיראת שמים

בידי שמים ובידי אדם
בדרושי ראשית החסידות

דוד צרי

מאגנס, תשע"ו, 395 עמ'

בתודעה העממית, כמו גם במחקר, נהוג לקשר בין התנועה החסידית לבין אמונה בהשגחה פרטית פשוטה, אך עד היום טרם נחקרה תפיסת ההשגחה בחסידות באופן מקיף. הספר שלפנינו מבקש לעמוד על השקפתם של שלושה מתלמידיו וממשיכי דרכו של הבעל שם טוב – המגיד ממזריטש, רבי יעקב יוסף מפולנאה ורבי מנחם נחום מטשרנוביל – בנושא זה, באמצעות עיון מדוקדק בספרות הדרוש שהותירו אחריהם. תלמידים אלה, בני הדור השני והשלישי להנהגת החסידות, משקפים שלב מוקדם בהתפתחות התנועה, והדיון בדרושיהם נזהר מקריאה אנכרוניסטית המייחסת לחסידות המוקדמת את מאפייני התנועה לאחר שהתגבשה. למנהיגים אלה הייתה חסרה תודעה של מי שכותב תורה סדורה, ולדעת המחבר הייתה חסרה להם גם תודעה מהפכנית, ולפיכך הוא מנתח כל דרוש לעצמו, מציב את הדרושים זה מול זה ומעידן ביחס שביניהם. כרווח נלווה, הספר גם מבהיר את מהותה של סוגת הדרושים באופן כללי. מהספר נראה כי לשם עיון בהגות וברעיונות העולים מהדרושים החסידיים נדרשת תשומת לב רבה לקהלי היעד שלהם. לעתים אותם רעיונות מנוסחים באופנים שונים, בהתאם לקהלים השונים שאליהם פונים הדרשנים, כפי שאכן קרה לשלושת הדרשנים הנדונים בחיבור.

מתהפך באחת. בלנקה זוכה לעלות ארצה במסגרת עליית הנוער כשהיא מותירה מאחור את רוב בני משפחתה. היא מגיעה לכפר הרא"ה ובהמשך למקווה ישראל. הספר מלווה את